

Szerkesztői iroda:
Nagy-Enyeden
A KIADÓHIVATALBAN
hová
a lap szellemi részét illető
közlemények küldendők.

Kiadóhivatal:
Wokál János könyvkereskedése
hová
az előfizetések és hirdetések
bérmentesen küldendők.
Kéziratok nem adatnak vissza.

KÖZÉRDEK.

Vegyes tartalmu heti lap.

M megjelenik minden vasárnapon.

Előfizetési feltételek:
helyben házhoz hordva vagy
vidékre postán küldve
egész évre 4 frt.
fél évre . . . 2 frt.
negyed évre 1 frt.

Hirdetmények díja:
3 hasábos petit sorért, vagy
ennek helyéért 5 kr.
Bélyegdíjért külön 30 kr.

Nyilttér sora 15 kr.

Üdvözöljük az erdélyrészi közművelődési egyletet!

Az eszme ténynyé, az ohaj valósággá vált! A társadalom buzgósa nem csak helyi érdekekkel, hanem általános, országos jellegű kérdéssel fog foglalkozni, mint akkor, midőn megalakította pl. az erdélyi muzeum-egyletet. Csak hogy a jelen esetben az érdeklődés kiterjedtebb s a lelkesedés szabadabb és fokozottabb, mert nem csak egy művelődési közeg létrehozásáról s ezáltal történelmi emlékeink megőrzéséről, természetrajzi viszonyaink megismeréséről és terjesztéséről, nyelvi sajátosságaink, irodalmi kincseink egybegyűjtéséről s fejlesztéséről van itt szó, hanem első sorban az egész erdélyrészi magyarság anyagi és szellemi érdekeinek védelméről és erősítéséről, fajunk hanyatlásának megállításáról és — nyelvre való tekintet nélkül — a mély hazafias érzetnek, s a mi szintén kimaradhatatlan — a békés testvéri érzületnek fölkeltéséről és terjesztéséről.

Alsófehérmegye jelenlegi viszonyai első sorban érdekelhetik a „Közművelődési Egylet“-et és méltán igényelhetik buzgó támogatását. És éppen Alsófehérmegye jelenlegi vezetői adhatnak legjobb példát majd arra, miként kell és miként lehet fejleszteni, erősíteni a magyarságot ott, ahol erre kiváló szüksége van, anélkül, hogy — a mitől sokan úgy tartanak — testvérmagyarországnak bármelyikének is alapos panasza lehetne oly czélok valóztatására reá mutatni, mint megtörtént tényekre, melyek őket nemzetiségükben bármely csekély mérvben is megátaladják, vagy éppen veszélyeztetnék. Ez nem lehet feladatunk, bármit mondanak is a „Tribuna“, „Gazetta“ s a szebeni szász ultrák közlönyei. — Iskoláink, egyházaink nagyrésze silányságig nyomoru viszonyban van; elhagyjuk-e pusztulni? A magyar földmives nép nagyrésze nélkülözi a legszükségesebb elemi ismereteket; továbbra is ily sorban hagyjuk vesztegelni? — Hiányzik kis gazdasága berendezéséhez az olcsó törlesztési kis kölcsön; hagyjuk-e végleg tönkremenni? — A sürű népességű, szorgalmas lakosságnak ne keressünk-e

olcsó földet, hogy erősödjék, vagyonosodjék s ezáltal az egész országra nézve előnyösebb közgazdasági helyzetet teremtsen? — Nos, ha a magyar társadalom ezt teszi, — de nem más nemzetiségek rovására — akkor nem csak nemzetiségi, hanem felebaráti kötelességet is teljesít, nem úgy mint Németország kormánya Elzásban. Posenben, mint Oroszország Lengyelországban, mint Anglia Irlandban, mint Románia Dobrudzásban stb. — hivatalosan.

Am mi szívesen menünk volna bele, hogy oly „erdélyrészi egylet“ alakuljon, mely nemzeti-ségi különbség nélkül teljesítse a jelzett feladatokat s támogassa, fejlessze minden nemzetiségre való tekintet nélkül a lakosság azt a részét, mely nincs elesenevéssze testben, lélekben, mely szorgalmas munkás és jóvala tehetségekkel van megáldva, — hiszen jól tudjuk, hogy e tekintetben magyar és magyar, román és román között vidékenként talán az előnyösebb faji kiválasztás folytán roppant különbségek vannak, nekünk pedig a jót lehetőleg kell szaporítani, míg a hitványt legalább is hitványabbá való fajulásól megóvni kötelességünk. — De hát az ilyen eszme most még jámbor ohajtás maradna, ámbar — hacsak mestersegesen és roszindulatulag nem mérgecsenék el a tulzó nemzetiségi agitátorok a viszonyt — bizony megvalósulhatna, mert az összekötő kapesot s a közös működési tért könnyű volna feltalálni azoknak, kik egymásra vannak utalva e kis hazarészben.

Addig is azonban hadi működjék az erdélyrészi „Közművelődési Egylet“ békés czéljai elérésében áldásosan!

Üdvözöljük megvalósítását!

Alsófehérmegye közig. bizottságának havi gyűlése április 8-án.

Főispán ő méltóságának gyöngékedése miatt a t. alispán ur vezette a gyűlést, melyen a hivatalos közegeken kívül Barcs, Batta, dr. Mohay és Zeyk D. választott tagok jelentek meg; távol volt továbbá a sorozás miatt dr. Magyarai és betegsége

miatt a kir. adófelügyelő, kit Radó János helyettesített. — A t. alispán ur megenlített jelentésében, hogy Hariban lábrakapott gyújtások ellen intézkedés történt; előadatot Nagy-Enyeden letelepedni kívánt Fülöp I. sodagyáros felebbezése a letelepedést nem engedélyező 2 elsőfoku határozat ellen, melyek helybehagyattak. — Petrozsáni Popovics Györgynek a községi virilis jegyzékbe való felvétel megtagadása, és gyulafehérvári Jakobi Eva a járdának engedély nélkül ajtólépcső által lett, elfoglalása iránti ügyben beadott felebbezésekkel elutasítottak. — Hosszas és érdekes vitát idézett elő gyulafehérvári szesz- és pálinka-haszonbérő Baruch felebbezése azon alispáni ítélet ellen, mellyel a tanácsnak több egyént kis mennyiségű ital bevitele miatt elmarasztaló határozatát feloldotta, az ily eljárást nem tartván oly regale jog csonkításnak, mely az Aprobatalis törvény szerint volna büntetendő. Az egyik rész azt vitatta, hogy a regale jog nem csak a kizárólagos italárulási jogot, hanem az idegen helyről való italbehozatal eltiltását is magában foglalja, — míg a más részről be lett bizonyítva, hogy ily kizárás sem törvény, sem általános érvényű szabályzat nem tartalmaz és saját, vagy háznője és munkásai kizárólagos használatára, tehát nem eladásra, szabad volt idegen helyről behozni a szeszes italt; természetesen ott, hol behozatali vám létezik, ezt meg kell fizetni. Szavazás után ez utóbbi nézet lett elfogadva s ekként az alispáni ítélet érvényre emelkedve. — Valóban nagy kár, hogy az italárulási általános érvényű szabályozása, a regale arányosítás rendezése még mind nem történik meg, ami pedig ugy egyseknek, mint a községeknek nagy kárára szolgál. — A földmiv. minister elrendelte az uralgó száj- és körömfájás miatt a marhák megvizsgálását, de a szolgabíráknak e tekintetben felmerült költségeit nem engedte megtéríteni, utalván utazási átalányukra. Ezen rendelet értelmében lett elutasítva egy szolgabíró felebbezése. — Szebenvármegye nagylelkűleg beleegyezett, hogy mi építsünk és tartsunk fel egy hidat és egy kis utszakaszt az ő területén, Toporcsánál, fenntartván azonban mindenféle jogokat és óvást terén a netaláni annak-

TÁRCZA.

Tarts össze édes, drága nemzetem!

— A magyar kultur-egylet alakulása alkalmából. —

Kibontva már a honszerelmi zászló,
Már szól a kürt bérces hazánk felett:
— Ébredj magyar nép! „Talpra!“ Itt a jelszó;
A tett órája már megérkezett . . .
Közöny ruháját vedle már magadról,
Rút tespedés ne illyen testeden,
A pártviszályok átka, oh ne bánston:
— Tarts össze édes, drága nemzetem!

Fel hát esatára! Szellem fegyverével,
Csatára fel műveltség küzdterén;
Hadd lelkesítsen ósok honszerelme,
Ébresszen tette honfi szent erény . . .
Honfoglalásnak első ezred éve
Rendíthetetlen szent alap legyen,
Ezen haladva, bármely vész-vihar közt:
Tarts össze édes, drága nemzetem!

Próbáltatások sokszor megkísértik
Pártokra szedni a magyar hazát;
Nemzetiségnek tengeri-kigyója
Gyakran mutatja felszinen magát.
Vigyázz magyar a szisszenő kigyóra;
Figyelve járj az élet-tengeren!
A vész gyűrűt ne hadd nyakadra nőni:
— Tarts össze édes, drága nemzetem!

Magyar hazában törvény, jog szabadság
Emelte az alkotmány véd-falát:
Egyenlőségnek lelke szállt a földre,
A kebleket új eszmény járta át;
Testvériségnek szent igéje zendült,
Szabadság szárnyalt rónán, bérczen;
Ó védj tovább is ezt az égi eszményt:
Tarts össze édes, drága nemzetem!

Kibontva már a honszerelmi zászló;
A czél nemes: szövetkezést akar . . .
Egység: erőt nyújt; egyesülni fel hát,
Szövetkezésre fel minden magyar!
Védj meg hazádnak szentelt lobogóját,
A hon szerelme hő imád legyen . . .
S hogy fenn maradhass élted oozéánján:
Tarts össze édes, drága nemzetem!

Kerekes Sámuel.

Sétahelyek az ókori Rómában.

(Dezobry: „Rome au siècle d'Auguste“ cz. művéből.)

(Vége)

A magas rangu asszonyok (matronák) fogata bizonyos — a többiétől egészen elütő — méltóság jellegével bír: a nélkül, hogy olyan nagy zajt ütne, mégis elárulja az előkelő családot. A római előkelő asszonyság vagy a kétkerekű fedeles carpentumban megy sétára, melyet csak azon rangosztálybeli nők használhatnak, vagy a fedetlen négykerekű diszkocsiban, félig fekvő helyzetben egy kissé a balkarra támaszkodva, finom pehelylyel töltött selyem párnán. Kíséretökben mindig van két rabszolganő, kik sohasem távoznak urnóik oldala mellől. Az egyik a komorna, könnyű, vesszőkre feszített, vászonból készült napernyőt viszen (distenta suis umbracula virgis) indiai nádból való nyéllel; ezt aztán adott jelre urnője fölébe tartja, hogy védje a nap hevétől. — A másik a legyezőhordozó nő (Flabellifera) pávatollakból készült legyezőt tart kezében, melyet folytonosan mozgat asszonya előtt, hogy felüldítse s az alkalmatlan legyeketől megvédje. A gyaloghintók előtt négy fekete indiai vagy afrikai rabszolga megyen; derekukat nagyon finom s hófehér gyolcslepel keríti. Két fehér — többnyire liburniai — rabszolga megyen a diszkocsi mellett, kezökben kis lépcsőkkel, hogy ha az urnő megáll, rögtön a kocsihoz illeszkedjen mindkét oldalon, hogy ne kelljen annak magának megjelölni, hogy melyik oldalon akar

leszállni. A napernyőt néha az urnő valamelyik barátja tartja.

Ezen szerfölött élénk életképek fényét gyakran emeli a tartományok, többnyire katona-ruhában járó kormányzóinak elutazása vagy megérkezése. Az Appius-féle uton, mely Brundisiumig, a Sziciliával, Görögországgal és sok tengerentúli tartományval való közlekedésnek főpontjaig megyen, nagyon sűrűn járnak ezek az előkelő utasok. A velők menő nagy kíséretet növeli az odacsatlakozó polgárok nagy tömege, kik érkezésük alkalmával elejökbe mennek, elutazások alkalmával bizonyos távolságra elkísérik. Az ily csapatok előtt a licitorok mennek. Azonban, kivéve az utóbb említett utazókat és sétálókat, nem szabad mindazoknak, a kik az Appius-féle uton fényelgnek, külső megjelenésből itélünk, mert a legnagyobb családoknak tesszük ki magunkat. Nem ritka dolog, hogy azok a személyek, kik a legnagyobb és legszokatlanabb fényűzéssel jelennek meg, nyomorult felszabadult rabszolgák, kiknek teste tele van a korbácsütések forradásaival s gazdagáguk nyilvános botrány.

Tegnap tanuja voltam egyik ilyen szép balesetének.

Fogata csaknem királyi volt; kezei ragyogtak a messés drágaságu ékszerektől; tógája utólrhetetlen fehérségben tündöklött: a fölött bal valán összekapcsolt tyrsi bitor köpenyt (lacerna) hordott; haja a legdrágább és legkellembesebb illatszerekkel volt megkenve; karjain a leggondosabb ápolás látszott; magas lábbelijét, mint a szenatorokét, növekvő hold ékesíté. — Végre öltözékének és kinézésének teljessé tételére apró szépség-tapaszkokat ragasztott homlokára és arcára. A milyenekkel a szépek az arcz kellemét emelni képzelik. Egy néhány ilyen tapasz lehull homlokáról és . . . mint látunk? . . . meggyalázó forradásokat, a milyenekkel a szőkevény rabszolgákat szokták megbélyegezni.

Emlitem levelem elején, hogy a rómaiak a sétában pihenést és látványosságot keresnek; a komolyabb azon-

tálás ellen. — Verespataki Ungurean, karnai Gerbea és tövisi Zugreva Alexandru a tényleges katonai szolgálat alól felmentettek. — A kir. adófelügyelő jelentése szerint márczius hóban kevés adó folyt be, t. i. 29.259 frt 99¹/₂ kr.; hátralék 569.980 frt 18 kr. Hadmentességi díjban 633 frt 49 krt fizettek be; hátralék 34.682 frt 72¹/₂ kr. Az I. és II. oszt. keresetadó folyó évre 114 724 frt 90 krral lett előirányozva. — Bervei Hauptkorn Katalin és társai ellen összesen 95 frt 36 kr kincstári tartozás miatt a kielégítési végrehajtás el lett rendelve. — Az árvaszéki jelentések után a kir. építészeti hivatal főnöke adott elő számos ügyet. A szárazvami utra ezer köbméter kavics szállítása iránt elég kedvező eredménnyel történt meg az árlejtés, a diódi, nagyenyed-toroczkói, m. ludas-czintos-ceskelaka-ozdi utakra hidak stb. készítése elhatároztatván, az árlejtés elrendelgetett. Végül a miniszteriumtól a kir. építészeti hivatal rendkívüli elfoglaltatása következtében személyszaporítás kéretett. Farkastelken postaállomás fog rendszeresített.

Kir. tanfelügyelő részletes jelentést tesz több iskolalátogató eljárásának eredményéről s tudatja, hogy közoktatásügyi miniszter ur 350 frt segélyt utalványozott a n.-enyedi ipariskolának. Kir. ügyész jelentése szerint a gyulafehérvári és ahhoz tartozó 5 járásbírói fogházban 165 elítél és 92 vizsgálat alatti.

Fontos indítványt tett a gyűlés végén Zeyk Dániel biz. tag s országgyűlési képviselő, ajánlván, hogy a filloxera-vész behurcolásának legteljesebb megakadályozása végett kéressék meg a kormányt, hogy sem a kecskeméti, sem más állami szőlőtelepről ne engedjen legalább az erdélyi részek szőlővidékeire szőlővesszőket küldetni, hanem tartsa fenn az eddigi szigorú zárlatot. A helyes indítványt teljesen osztotta a bizottság minden tagja s ily értelemben fog felirat küldetni.

A gyűlés ezzel befejezést nyert, mire a fegyelmi, erdőkíhágási, árváügyi fellebbezési bizottságok tartottak gyűlést.

II. Rákóczy Ferencz fejedelem porai.

E folyó év nagypéntekén épen 100 esztendeje annak, hogy II-ik Rákóczy Ferencz, Erdély utolsó fejedelme, a Magyarországon 1703-tól 1711-ig szakadatlan dult szabadságharcnak dicső vezére keserves hontalanságban Rodostón kimult.

II-ik Rákóczy Ferencz 1703. jan. 7-én tüzte ki a felkelés lófogóját Magyarországon a haza és lelkiismeret szabadságának kivívásáért.

Ezen fegyverforgásra Magyarország akkori viszonyai a magyar nemzetet erőnek erejével kényszerítették.

Ugyan — egyebekről nem is szólva — a császári féktelen katonai kormányzat erőszakosságai nem ismertek

ban ennél többet is. Ebben a városban, hol az ember csak úgy tudja valamire vinni, ha erővel is előre tör, ha házát az egész világnak megnyitja, ha mindennap megjelenik a fórumon, a séta a zajos, küzdelmes és fondorlatokkal teljes élet kiegészítő részét és segédesszközét képezi. Az olyan ember, ki a szorakozás helyein, hova a társadalom minden osztálya ellátogat, nem mutatja magát, félig elfelejtik. A város egy része mit sem tud létezéséről, mert a nők nem mennek sem üdvözlésekre, sem a fórumra, de befolyások azért épen nem jelentéktelen, sőt talán túlságosan is nagy. Így hát egy eszélyes, előrelátó polgárnak mutatni kell magát a téltelenség e helyein, ha szabad így szólanom, melyek sokszor komoly ügyletek színhelyeivé válnak reá nézve, a mennyiben így sétatömbben tényleg a kijelölés egy nemét gyakorolja a henők és munkakerülők előtt; már pedig ezek az idevaló népek igen nevezetes alkotó részét képezik annyira, hogy nélkülük semmit sem lehet elérni. A sétatömbök semleges területek, hol az ember, azzal a számítással, hogy az egész világgal találkozik, az egyszerű udvariasság színe alatt komoly kijelöléseket köszíthet elő, alkalmazhatja magához az egész világot s magát az egész világhoz. Az az idő, tehát a mit ott sok komoly ember látszólag elveszt, jobban fel van használva, mint azt az ember gondolná.

Egy szóval a séta a rómaina nézve már csaknem életszükségletté vált elannyira, hogy még táborozások alkalmával sem tudja nélkülözni. Egyik előkelő barátom, Mamurra beszélt nekem, hogy azon spanyolországi hadjárat alkalmával, melyben Caesar vezérlete alatt ő is részt vett, a celtiberekkel szomszédos vettonok, midőn a rómaiak táborában megjelentek és látták a látszólag minden cél nélkül ugyanazon uton le s fel járó tisztüket, nem tudván, hogy azok sétálnak s hogy mi az a séta, bolondoknak tartották s egész részvétellel ajánlottak, hogy sátraikba vezetik őket. Megvallom, hogy mielőtt a római szokásokat ismertem, magam is úgy tettem volna, mint a vettonok, mert épen mint ők, én is alig tudtam volna elképzelni, hogy az ember a harc szünetelése alatt jobbat is tehetne, mint hogy heverjen.

Fogarasi Albert.

határt, nem ismertek emberies érzületet. Egyik azon korbeli író, ki szentanu volt, ki elfogulatlan tudta megítélni az akkori viszonyokat, így szól: „a német katonaság elnyomásával és elviselhetlen követeléseiével, kicsapongásaival és embertelen rablásával annyira nem ismert határt, hogy mindezen virolentiaik és barbar igralmatlanságok leírására sok iv papiros nem volna elég. Nem szabad allegoriának gondolni, hanem való tény, hogy a német katonaság zsarolásával annyira vitte, hogy a magyaroknak több ökreiket, azután földjeiket, — végre gyermekeiket és nejeiket kell eladni, mert tagadhatatlan, hogy nem nehányan, hanem sokan eladják gyermekeiket a töröknek és az értők járó pénz a német katonaságnak jut.“*)

Maga Rákóczy 1704. január elején kibocsátott „recrudescent diutina, inelyti regni Hungariae vulnora“ kezdetű kiáltványát — miután abban a fölkelés okait elősorolja — eme szavakkal végzi: „kijelentjük Isten, az angyalok, a szentek és a kereszténység színe előtt, hogy nem vezet uralomvágy, sem nyereség reménye, sem ambitio“.

A végig zaklatott és sanjargatott nemzet a II-dik Rákóczy Ferencz lobogója alatt nyolcz évig viselte a szabadságharcz iszonyú fátadalmait, nyomorait és keserveit. Az ő rendkívül rokonszenves egyénisége, páratlan nemes lelkülete, rettenthetlen katonai bátorsága, kiváló hadvezéri talentuma, lángeszze, szívóssága és szabadságszeretete ennyi ideig tudta a mindenből kirabolt, megtizedelt, elsanjargatott magyar nemzetet a szabadság ügyéért fegyverben tartani.

A hősiesség ellentállásnak vége mégis a gyászos leveretés lett. A megszibbadt nemzet elviselhetlen sorsa ezen dicső hadjárat folytán a Szatmáron 1711. április 17-én megkötött béke alapján némi javulást nyert, de a vezér, Rákóczy fejedelem ezen békekötés következtében kibnjósott a hazából. Ide hagyta egy millió hold területet tevő birtokát s vagyontalanul, csak néhány leghívebb barátjától kísérve idegen földre bujdosott, hol a honvágy lassan, de biztosan emésztő fájdalmi következtében az 1735-ik év nagypéntekén a Márványtenger partján eleséggedten, megtörtötten bevégezte küzdelmes, dicső életét.

A kibűlt porok akkor még életben lévő egyik leghívebb barátja Mikes Kelemen Rodostóban eltemettette, honnan a fejedelmi porok később Konstantinápolyba szállítottak át.

A dicső nemzeti hős porai még mindig ott pihennek idegen földön messze-messze távol Magyarországtól, melynek szabadságáért egy időben hosszú és dicső harczot vívott, mely harcnek leveretésével ő vesztett leg-többet.

Ezeket a dicső porokat nem volna szabad továbbra is idegen földön hagynunk. A magyar nemzet legdicsőbb, legrokonszenvesebb fia megérdemelné, hogy porai az egykor imádásig szeretett hazája földében pihenjenek az örök álmot. Azok az eszmék t. i. a haza politikai és a lelkiismeret szabadságának eszméi, a melyek győzelméért vívott küzdelmekben ő elbukott volt, elvégre győzelemre jutottak Magyarországon.

Ha ő nem érthette meg ezen eszmék győzelmét és örökre kihűlt nemes szíve nem érezheti az ezen győzelem feletti öröm édességét, legalább a poroknak kellene azt az előnyt nyujtanunk, hogy pihenhessenek azok jövőben a politikai és lelkiismereti szabadságának örömdőlő magyar nemzet által az édes haza földén berendezendő sírban.

Ez irányban némi mozgalom hazánkban indult is meg, de ez a mozgalom még eddigelő vajmi jelentéktelen azon egykori nagy és dicső hazánkfia emlékéhez mérten.

Csatlakozzunk mindnyájan eme mozgalomhoz. Adjunk ennek nagyobb hullámzást. II. Rákóczy Ferencz porainak hazaszállítását fogadjuk el nemzeti becsületbeli kérdésünkül. Azon férfi emléke, ki egykor hazájáért és nemzetéért mindenét áldozta volt, legalább annyit tőlünk, megérdemelve, hogy adjuk össze gyorsan azt az összeget, mennyiből a dicső poroknak egy díszes Mauzoleumot emelhetünk Magyarországon valamelyik pontján s összeszedve a porokat Konstantinápolyból és Párizsból, örök nyugalomra abba helyeztessük el.

Ezt az áldozatot a magyar nemzettől bizonyára senki meg nem érdemli annyira, mint II. Rákóczy Ferencz.

Tudjuk, hogy hanguk erőtlén ahhoz, hogy azt meghallja a nemzet, de másfelől reméljük, hogy elég erős arra, hogy meghallja legalább azon kis kör, melyben lapunk el van terjedve. Halljunk meg tehát és tegyük meg e hazafias ügy érdekében körünkben azt, mivel a nagy Rákóczy Ferencz emlékének mindenik magyar ember tartozik.

—I.

A nagyenyedi tüzoltó-egylet közgyűlése.

Tüzoltóink évi rendes közgyűlésüket folyó hó 6-án tartották meg az új városháza nagytermében a működő és pártoló tagok nagyszámu jelenlétében, hol is a tüzoltó zenekar által elismerésre méltóan eljátszott pár darab után a gyűlés kezdetét vette Veress Gábor főparancsnok elnöklete alatt.

A több pontban megállapított tárgysorozat első helyén elismeréssel kell megemlítnünk Veress Gábor főparancsnok megnyitó beszédét mint olyant, mely az egylet évi

*) Thali Kálmán „Rákóczy Ferencz ifjúsága“ 302—304. lap.

működéséről, vagyoni állásáról, a történt eseményekről pontos és hű képet nyújt.

E gyűlés feladata volt a lelépő parancsnokság helyébe 3 évre újból más parancsnokságot választani, mi akként nyert megoldást, hogy a lelépő parancsnokság minden egyes tagja felkiáltással újból megválasztott, és így a tisztikar következőleg alakult meg: Veress Gábor főparancsnok, Vajna Károly alparancsnok, Málnási Károly és Málnási Domokos segédtisztik. Dán József, Dancs Mózes, Munkácsi Zsigmond és Vilk Eduárd szakaszvezetők, Lázár Károly pénztáros, Incze Sámuel szertárnok fogják az új parancsnokságot 3 évig képezni. Egy új állomás is lett e gyűlésen rendszeresítve az alszertárnoki állomás, mire Keresztes Pál működő tag lett megválasztva.

Ugyanez alkalommal a pénztár vizsgáló bizottság újból történt választása ismételtén Török Bertalan megyei főjegyző, Sebesi Adám pártoló és Vágó Ferencz működő tagok személyeiben központosult, s kiket a bizalom újból ez állásukon meghagyott.

Miután a tárgysorozat minden egyes pontban elintéztet nyert, főparancsnok aa a szép számmal megjelent tagoknak a nyilvánult bizalmat maga és újlag választott tisztársai nevében megköszönvén, a gyűlést bezárta s a tisztikar a tagok kíséretében, a zenekar iadulója mellett a tereméből eltávozott.

Adja az ég, hogy egyletünk működésére soha szükség ne legyen s az az éber figyelem, mely a lakosság gondossága és éjjeli őrködők éberségével lehetővé tette, hogy a városban évek óta nagyobb kárt okozó tüzesetek elő nem fordultak, soha se lankadjon.

Egy tüzoltó.

Közlemények a budapesti országos kiállításról.

Hazánk közgazdasági fejlődése komoly forduló ponthoz ért, amint ezt számos megfigyelésre méltó jelenség tanúsítja. Amit egy-két évtizeddel ezelőtt csak kevesen sejtettek, az ma már általánosan elismert, gyakorlati következményeiben pedig élénken érzett valóság; és ez az, hogy Magyarország pusztá földművelő ország létére nem képes arra, hogy magát kulturállamként fenntartsa, sőt tán még arra sem, hogy államiségát végleg biztosítsa. Nemzeti iparunk kérdését nem vált gyorsasággal égetővé tették a világpiacz sajátságos konjunktúrái, a melyek következtében a mi helyzetünk, mint mezőgazdaságot művelő országé, tarthatatlanná vált; és az 1867. óta magunkra vállalt nagy pénzügyi kötelezettségek mellett nem áll többé módunkban, hogy visszahúzódjunk az előbbi őállapotba, pusztán szükségleteink böles megszorításában és életmódunk patriarhális egyszerűségében keresve oltalmat a nemzetközi verseny nehezen sújtó következményei elől. Ez az, ami az iparkérdést hazánkban égetővé, sőt létkérdéssé teszi.

E szempontból nézve, az országos kiállítás a gyakorlati gazdasági politika egy nevezetes tette gyanánt tűnik fel és egyuttal impozáns és örvendetes nyilvánulása gyanánt a nemzet azon akaratának, hogy a magyar ipar fejlődése a magyar nép minden erejének összműködése által hatalmas lendületet nyerjen.

Közgazdasági életünknek egynémely körjelensége sürgetővé teszi a lappangó baj alapos felismerését és ha egy általános orsz. kiállítás eszméje már előbb föl nem merül és a törvényhozás által meg nem valósítottik vala, ugy a jelenlegi gazdasági konjunktúra nyomása alatt most kellene hazánkban egy ily kiállítás rendezéséhez fognia.

A nagy kiállítási mű közgazdasági elemei, a mennyiben már ma mérlegelhetők, azt a benyomást teszik a szemlélőre, hogy amaz általánosan elterjedt vélemény, mely Magyarországot többnyire tisztán földművelő országnak tekintik, a tények valódi állásának többé meg nem felel és bizvást a tulbaladott álláspontok közé sorozható. — Igaz ugyan, hogy a negyvenes éveknek az alkori primitív viszonyokhoz képest épen nem fejletlen ipara a külföldi verseny következtében nagyrészt elesenveszedett, azonban az orsz. kiállításhoz érkezett tömeges bejelentések két immár megdönthetetlen tényről gyanuszkodnak: először arról, hogy a régi iparnak az ország sok részében még tekintélyes maradványai vannak, melyek a modern tökehatalom és technikai haladás kellő kiaknázásával egy új ipar megteremtésénél értékes anyagként volnának felhasználhatók; másodsor pedig arról, hogy hazánkban az új iparágak egész sora keletkezett, a melyek a kedvezőtlen időviszonyok ellenére is ifjonti erejüknek meglepő jeleit tudták már több ízben nyujtani és a melyeknek kétségtelenül szép jövő jósolható.

Még oly iparágakban is, a miknek létezéséről is alig volt a közvéleménynek tudomása, így pl. a szövő ipar terén is a hazai kiállítóknak valóban impozáns számával találkozunk. Az a közel 400 név, a melyet ez az iparcsoport felmutat, arról tesz tanúságot, hogy még sem pusztá ábránd az, ha a magyar szövő ipar fölendültéhez ama reményt fűzzük, hogy néhány év múlva legalább saját szükségletünket a magunk erejéből leszünk képesek fedezhetni. A nagyrészt helyi szükséglet számára dolgozó ruháiparról ezuttal szólni sem akarunk, de az a körülmény, hogy a fa- és bőripar, a butor- és diszítóipar és a gépipar csoportjainak mindegyike 200—300 kiállító

mutat fel, ez már od den barátját a legő Igen nevezetes tovább nem kevesebb minisztérium az ügy- és részében üzetik és visel. Valóban csak abba a helyzetbe, hogy ipar erejének számos, jórésben t

A kiállításból nem lesz sem meg — ennyi már most kalmal lesz arra, hogy ság terén is teteme zavarba ejtett köz haladás utjára terel

Liszt Ferenc hogy művei közül nyitáskor ünnepi a „Magyar Induló“ ronázási ünnepélyre ezred fogja a kiállít a mű betanulásához hozzá is fogott.

Az orsz. kiállítók fogadására és leték küldötteiből a külö gyűlést a né E bizottság 70 tag nitótestület, 20-at budai tanítóegylet. Gyula, jegyzökké pénztárnokká pedig fogadó bizottság részletes program dakovozások Wehr (I. ker. szarvastéri

A kiállítási t orsz. bizottság 400 sárolt, melyekből a s a királypavillon nyók 5 méter mag lonja környékét sz

A keleti pavil felette érdekes küld nawski, a szultáni albuma, a melyben len állapota terjedel közt, hogy ezen ip njobban azonban a legtöbb 10.000 k helyez arra, hogy e polyban köttessenei

A berli

A szobormű-t lálunk: A Patroklosz Thelisz uj fegyvereké vácsolja; a festőműv Phidias Eros által Amor és Psyche a pek a lépcsőház m zatai, a német nem fel, a nevezetesebb legrégibb időtől, m a Cherusk fejedelm által leirt germanok Winfried Bonifaciu vetkezik a keresztény és Albion szász fej Ottó városokat alapí historiai személye hadakból ismert Ol minden egyst, ez alapítója — Schoef az első földgömb k Ulrich von Hutten, k Jonas; Melanchton, vetkeznek a 16-ik sz Holbein, Kraft és I.

A nyugoti ok gaslóbb alakjai: I. F I. Friedrich Vilmo azután a 18-ik száz sok és költők csoport Gellert, Bach egy o Schiller, Goethe, ne hoven, ezek megett csoportosulva: Kör Fichte, Hegel, Gau

1886

mutat fel, ez már oly jelenség, a mely Magyarország minden barátját a legörvendetesb módon fogja meglepni. — Igen nevezetes továbbá a mi vas- és fémparunk, a mely nem kevesebb mint 328 kiállítóval van képviselve, ugyszintén az üveg- és agyagipar, mely az ország minden részében üzetik és melyet a kiállításon 129 iparezég képvisel. Valóban csak most és csak a kiállítás után jutunk abba a helyzetbe, hogy teljes tudatára ébredjünk a magyar ipar erejének és megismerjük egyes iparágainknak számos, jórésben tekintélyes mivoltát.

A kiállítástól merítendő önismeret hazánkra nézve nem lesz sem megszegényítő, sem leverő hatású, de sőt — ennyi már most is biztosan mondható — inkább alkalmas lesz arra, hogy a nemzet önbizalmát a közgazdaság terén is tetemesen emelve, a kóros pessimismus által zavarba ejtett közvéleményt ismét a nyugodt és biztos haladás útjára terelje.

Liszt Ferenczet a kiállítási bizottság felszólította, hogy művei közül ajánljon egyet, melyet a kiállítás megnyitásakor ünnepi zeneképpen elő lehessen adni. Liszt az ő „Magyar Induló“-ját ajánlotta, melyet az 1867-diki koronázási ünnepélyre szerzett. Ez indulót a 68-ik gyalogezred fogja a kiállítás megnyitásakor előadni s a zenekar a mű betanulásához Faulwetter karnagy vezetése alatt hozzá is fogott.

Az orsz. kiállítás alatt a fővárosba utazó vidéki tanítók fogadására és utbaigazítására a fővárosi tanítóegyletek küldötteiből álló fogadó bizottság megtartotta alakuló gyűlést a népnevelők egyesületének helyiségében. E bizottság 70 tagból áll, melyből 30-at a budapesti tanítótestület, 20-at a népnevelők egyesülete és 20-at a budai tanítóegylet küldött. Elnökké egyhangulag Wehner Gyula, jegyzökké Soltész Kálmán és Hortobágyi Antal, pénztárnokká pedig Rózsa György választották meg. A fogadó bizottság mindegyik tagja jelvényt fog kapni, a részletes program később fog közzététetni. Vidéki (ndakozódások Wehner Gyula igazg. tanítóhoz intézendők (I. ker. szarvastéri községi népiskola).

A kiállítási terület parkozásának kiegészítéséül az orsz. bizottság 4000 forint erejéig különféle fenyőket vásárolt, melyekből öt waggon Pozsonyból meg is érkezett s a királypavillon környékén már el is ültetett. E fenyők 5 méter magasak. Albrecht főherceg az saját pavilonja környékét szintén coniferákkal díszíteti.

A keleti pavillon részére Konstantinápolyból számos, felette érdekes küldemény érkezett be; a többi közt Tarnawski, a szultáni udvar könyvkötőjének egy gyönyörű albuma, a melyben a konstantinápolyi könyvkötő-ipar jelen állapota terjedelmesen fejtegetettik. Felemliti egyebek közt, hogy ezen iparág eddig teljesen el volt hanyagolva, újabb azonban a szultán közvetlen buzdítására — a ki legutóbb 10.000 kötetre menő könyvtárt alapított és sulyt helyez arra, hogy e művek legnagyobb részét Konstantinápolyban kötéssenek be — hatalmas lendületnek indult.

A berlini nemzeti képtár.

(Vége.)

A szobormű-terekben mythologiai díszítéseket találunk: A Patroklos hullája mellett kesergő Achillesnek Thetis új fegyvereket hoz; Daedalus Ikarus szárnyait kovácsolja; a festőművészet feltalálása; Polyklet műhelyében; Phidias Eros által lelkesítve, Pygmalion saját szobra előtt; Amor és Psyche alakok; Genius, csoportozatok. Igen szépek a lépcsőház művelődéstörténelmi domborművű alakzatai, a német nemzet fejlődésének egymásutánját tüntetve fel, a nevezetesebb történelmi személyekben, egészen a legrégibb időtől, mikor még a németek pogányok voltak, a Cherusk fejedelmek korától fogva. Ott látjuk a Tacitus által leirt germanokat, harezolva a rómaiak ellen, ott látjuk Winfried Bonifacius Wodan kivágott tölgye mellett. Következik a kereszténykor. Nagy Károly és Kolaud Wittekind és Albion szász fejedelmeket legyőzik. I. Henrich és I. Ottó városokat alapítanak. A 10 és 11-dik századok néhány historiai személye után jó Barbarossa Frigyes, a kereszties hadakból ismert Clairvauxi Bernhard; nem is említve meg minden egyest, ezek után: a könyvnyomtatás három megalapítója — Schoeffer, Guttenberg, Fust; Behaim Márton az első földgömb készítője, Kopernikus; a humanisták: Ulrich von Hutten, Sickingeni Ferencz, Bugenhagen, Zustus Jonas; Melancthon, Luther, böles Friedrich. Azután következnek a 16-ik században élt művészek: Vischer Beham, Holbein, Kraft és Dürer. Tovább Keppler, Gerhard Pál.

A nyugoti oldalon a 17-ik és 18-ik századok kimagaslóbb alakjai: I. Friedrich, Leibnitz, Schlüler, Thomasius, I. Friedrich Vilmos a meghódolt salzburgiakat fogadja, azután a 18-ik század második felében élt művészek, tudósok és költők csoportja: Carsteus, Winckelmann, Klopstok, Gellert, Bach egy orgona mellett, Kaut, Wieland, Lessing, Schiller, Goethe, néhány zeneszerző: Haydn, Mozart, Beethoven, ezek megett Herder, III. Friedrich Vilmos körül csoportosulva: Körner, Arnd, Blücher, Schleiermacher, Fichte, Hegel, Gauss.

Az ablakkal szemben levő keleti oldalon folytatólag a jelen század: a Grimm testvérek Jakob és Vilmos, Humboldt Sándor, Boeck; a berlini művészek csoportozatja: Schadow, Schinkel, Tieck Rauch; majd következnek Schnorv, Schelling, Kaulbach, tovább Stüler, Cornelius, Rückert, műtörténész Schorn, Meyerbeer és Mendelssohn zenészek: Krüger és Hildebrandt festők s Németország egyik legbiresebb magyar szobrásza Kiss; az egészet bezárja a „győzelem-gazdag“ (siegereich) Germania a császári koronát kezében tartva.

A mint az ember a lépcsőházon felhaladt, az első emelet szemközti oldalán Mnemosyne, mint a művészet anyjának medaillon képe tűnik ki. A „kuppelsal“ szobalon álló oszlopain a muzsák alakjai láthatók: Erato, Melpomene, Urania, Thalia, Klio, Kalliope, Euterpe és Polyhymnia. Ezek felett gyönyörű kivitelű festmények a német építézet, festészet, költészet és szobrászat történelmi jeleneteiből: II. Henrich császár a bambergi Dom alapkövét teszi le, Dürer Miksa császár képet festi, a wartburgi dalnokverseny, Kraft Ádám saját műhelyében. A kupola felső részét az állatok körtánca díszíti, eletnagságu színezett alakok aranyszínű alapon.

Az első emelet két u. n. Cornelius-terem fali díszítése egyike a legszebbeknek, milyent csak e nemből láthatni lehet. A kuppelsaallal szembe lévő falon négy életnagságu szárnyas aial, az ész és sziv erejét érzéktíve, melynek valamely nagyszerű mű létrehozására szükségesek: a kellem, béke, költői erő és a vizsgálódás. Az ívhajlásokban csoportképek vannak, melyekben az ember különböző magaviselete tükröződik vissza a vallásos fogalmakkal szemben: az üveztítő dogma felett versenyzők; vidám örvendők, kik azt hiszik, hogy látják az ígért földet; bánkodók és megtörődöttek; tudományos kutató, ki előtt az üdv idegen marad. Közül a Genius és természet összehálik, alattok a Shillerféle mondat. „A geniussal a természet örök szövetségben áll.“

A következő oldalon megint négy szárnyas alak: az alázatosság, a lelkesültség, az erő és az öröm. A keskeny falon két csoport ideális kép a Genius pályafutását ábrázolva. A genius adományait hozva a philiszterek és a csöcselék által kiesutoltatik; a Genius jó lelkek által bilincseitől megszabadítva a földiektől továtúnik. A második Cornelius-terem faldíszítését jórészt a Prometheus-mythus képezi; 11 jelenetben, továbbá az Ilias és Odysseia néhány jelenete. Itt vannak a görögök és istenei ábrázolva, nevezetesen: Moira, Kronos, Rhea, Uranos, Gaea. A második terem közepén Cornelius Péter nagy mellszobra. A harmadik emelet előcsarnoka mondhatni legkellemesebben lepi meg a látogatót. Wislicenus „tavasz, nyár, ősz, tél“ symbolistikus festményei képezik a fal szőnyegét több kép-letben, milyenek: Az alvó természet felébredése tavasz kezdetén, a madarak chorusa Amor által vezetve. juhnyáj a legelőn, az erdő-tündér moha-szőnyeget köve, a nyári aratás betakarítása, Sz. Mihály nyara, a vándor madarak költözése délre, az örök hó vidéke, téli est egy német erdőben.

Ilyen forma általánosságban a nemzeti képtár belsejének díszítése, ha képek nem lennének is benne, már maga az építési dísz egy meglehetősen nagyságu képtár. Ha már most még hozzá gondoljuk, hogy az egész telítve van szebbnél-szebb képekkel, nem csodálkozhatunk azon érdeklődésen, melyet berliniek és vidékiek, németek és külföldiek tanusítanak iránta. Komolyan és tüzetesen áttanulmányozni több mint egy hónapot veszen igénybe s nekem igen kellemes szórakozást nyújtott a hosszú télen át, míg a legkisebb részletekig áttanulmányoztam. Az épület belsejében levő oszlopok vörös, a lépcsők szürke márványból valók. A Cornelius-terem világítást felülről nyer, a többi terem pedig oldalvilágítással bírnak. A festmények a mint fentebb is jeleztem, tisztán német művészek remekei, nem zárva ki az osztrákok sem. Nevetséges a poroszok magatartása a bécsiek, illetőleg az osztrákokkal szemben. Ha valami rossz van Bécsben, az nem német, az — bécsi, de aztán ha valami jó van, az — német. Így Makartot is pl. kegyesen magokénak mondják s nem jut eszükbe, hogy ő bécsi, azaz osztrák.

A festmények tárgyát a mythológiából, természet és társadalmi életből vett tárgyak mellett különösen historiai — német historiai események képezik. E század sok szerenés esatái elég anyagot nyújtottak feldolgozására. Nem is mulasztották el felhasználni. Egész tömege van a csataképeknek, hol Wilmos császár, Roon, Bismark, Moltke, Károly herceg stb. mint orszlánok küzdenek. Hogy futunk mi Königrätznél! Egyetlen festmény van magyar történelmi tárgyú is. „László magyar és cseh király követsége VII. Károly francia király udvarában.“ László magyar és cseh király 1457-ben fényes követséget (700 ló és 26 szekér) indított Franciaországba Magdaleca hercegnő kezének megkéréséért. A küldöttség között találjuk a kalocsai érseket, a possani püspököt, számos magyar, cseh és osztrák nemest és előkelő hölgyeket. A követség VII-dik Károly és neje által az akkori székvárosban Toursban fogadtatott. A királyi pár a trónon ül előkelő egyházi és világi méltóságok által körülvéve. Előttük az ifjú 15 éves hercegnő a követség beszédét hallgatva. A kép a lépcsőház északi oldalán van kiállítva, terjedelmes nagy, egy egész faloldalt foglal el. A mig a francia ud-

varban az ünnepélyek folytak, László király meghalt, úgy hogy a politikai tervek, melyek ezen házassággal egy keleti és nyugoti országot össze akartak kapcsolni — megsemmisültek.

A berlini nemzeti képtár alapját Wagener svéd és norvégiai konsul vetette meg 1861-ben, mint a ki nagy áldozatok árán kiváló előszeretettel gyűjtött magánképtárát felajánlotta egy létesítendő nemzeti képtár alapjául. Vilmos egy szép levélben köszöni meg a hátramaradt testvéreknek bátyjok hazafias ajándékát s egyuttal megbizta a vallás- és közoktatásügyi minisztert, hogy gondoskodjék a beces gyűjtemény elhelyezéséről. A gyűjtemény egyelőre a művészek akadémiájának csarnokában helyeztetett el. Wagener már 1815-ben megkezdte a gyűjtést; elébb a müncheni iskola festményeit igyekezett (1823—1829-ig) megszerezni, később azonban a Schadow vezetése alatti düsseldorfi iskolához fordult, úgy hogy esakbamar ez iskola nevezetesebb képviselői képviselve voltak gyűjteményében is.

A gyűjtemény további növekvése, ajándékok, alapítványok stb. által történt, első sorban maga az uralkodóház nyitván meg az adakozók sorát. Mikor aztán egy teljes képtárrá nőtte ki magát, építették a fennebb leirt díszes épületet. Egyik dísz és fényessége Berlinnek, méltó temploma a — művészetnek. Az élet, táj, történelmi és mythologiai képek és festmények mellett az egyházi és vallási, nevezetesen a bibliai — ó és új testamentomi — életből vett képek is jelentékeny számmal vannak képviselve, s a gyűjtemény nem esekély százalékát képezik az ily szent-történelmi festmények. Minőség tekintetében is azt mondhatjuk igen becesek és nevezetesek ezek, habár valami olyan nemeket, mint a „mi“ Munkácsink legujabb két festménye — „Kristus Pilátus előtt“ és „Consummatum est“ — hiában keresünk. Azt hiszem, ha Munkácsi hácsi volna, szívesen mondának őt is magokénak a berliniek is, ő azonban a miénk s büszkén mondhatjuk: olyan a németnek nincs!

Csekme Ferencz.

CSARNOK.

A szerelem, a fehér lilium és kék nefelejts regéje.

— Regéli: Németh Sándor. —

A szép tündérországnak szép birodalmában volt a többi tündérek között egy iczi-piczi szép tündér, kit szépségéért világ tündérének neveztek. Abban a tündérországnak lakott egy királyfi is. Olyan szép volt ez a királyfi hogy mikor szép tündérországnak szép tündérei meglátták: virágról-virágra szálltak örömlökben.

Tündérországnak annak az iczi-piczi világ szép tündérének volt egy palotája. Olyan gyönyörű volt az, hogy hét országban sincs párja.

Szép volt a kis tündér, szép volt a palotája is, de azért csak búsl-búslult.

A többi tündérek játszian töltötték napjaikat, míg ő csak palotájában sétált s titkos érzelmét fenséges dalokba önté. Fenségesen dalolt. De dalából ki lehetett venni, hogy elhagyatottságban epeszt. Járt-kelt palotájában, de annak gyönyörűségei az ő kedvét nem tudták meghozni. Nyugtalanága szépségét is csaknem elhomályosította. — Szenvedett. Uglálszik a tündéreknek is kell olykor-olykor szenvedniök.

A többi tündérek jókedvökben ide-oda jártak s mint a lenge szellő úgy mentek-jöttek virágos birodalmukban s gyönyörködtek azoknak szépségében. A világ szép tündére csak kedvetlen volt, örömet tündérbarátnéid sem tudták visszaadni.

A királyfi is éppen ugy volt; ő se tudta, hogy mi baja; kedve olyan volt, mint a setét este.

Az este megjött. A királyfiura csendes álmat lehel, csak a világ szép tündérének nem volt nyugta. — A ragyogó szemü égne nagyobb volt kedve, mint az övé.

Éjfél tájban azonban jó egy fehér galamb, ablakára száll s ezt mondja: „Világ szép tündére, tündérbarátnéid küldtek megmondanom neked, hogy ok tudják, hogy te miért epeszt titkon. Azt izenik neked: van itt a mi országunkban egy királyfi, ha meglárod, bánatod megszünik.“ — „Köszönöm, köszönöm fehér galamb. Jer teher galamb, — mond a tündér — jer légy hát hirvivőm s mondj ezt a királyfiúnak: Szép királyfi, jer a világ szép tündéréhez, hogy ketten legyenek boldogok.“ Elmegy a galamb s megmondja álmában a királyfiúnak a kedves izenetet. A királyfi beleegyezett. — Oh mily boldog álom lehetett.

A galamb visszarepül s megmondja a világ szép tündérének, hogy a királyfi beleegyezett. — A királyfi azalatt megálmodta boldogságát.

A világ szép tündére örömeben másodsor is visszaküldte a galambot, hogy csak annyit mondjon: „A szépet várom a szépet ohajtom.“ — Elmegyen a fehér galamb s megmondja a királyfiúnak. A királyfi pedig azt izeni: „Boldogok leszünk, hanem mondj meg, hogy reggelig nem mehetek.“ — Visszamegy a galamb a világ szép tündéréhez s megmondja az izenetet, mire így szól: „Látom, hogy boldog leszek.“ Boldog is volt; játszóságát visszanyerte.

Reggel, már harmadszor, rózsá-ujjú piros hajnaltájban visszaküldi a galambot, hogy jöjjön a szép királyfi.

Jött is a szép királyfi örömtől ragyogó szemekkel, melyeket a hajnal még vidámbbá tett. — Boldog volt a királyfi, mert előtte mindenütt virágok nyíltak s azokat lenge szellő lebegteté s erre ő az tán úgy tettek, mintha hajlongának a királyfiu tiszteletére. — Megérkeznek a világ szép tündére palotájához s bemegy a fehér galamb a kedves hírrel, hogy itt a királyfi. A világ szép tündére mint a madár olyan vidám lett s rögtön ajtót nyitott a királyfiúnak. Fölsímték egymást, a két szépség egygyé lett, egyiknek szépsége a másiknak birtoka lett. Összeölekeztek s édes csókokat hintettek egymásra picziny piros ajkaikkal. Örömben még az ég is gyönyörködött, mert egy felleg sem volt rajta.

Boldogok voltak. A miért epedtek megtalálták. Azt a titkos érzelmét keblöknek, mely oly kimagarázhatatlan volt. elnevezték szerelemnek, minek mai napig is a neve.

De a királyfi otthon nem mondta, hogy miért távozott; ezért rövid időre a szerelem rózsalepke alól ki kellett buvnia, hogy haza menjen. — De addig is, míg rövid időre távozik, hogy szerelmekre emlékezzenek: a világ szép tündére a szép királyfiúnak adott egy fehér lilomot, szelidsége és ártatlansága jeléül. A királyfi viszont adott egy kék nefelejtet hűsége jeléül.

A mióta a fehér galamb megjelent a világ szép tündérének, a mióta a szép királyfi piros hajnalban ment a világ szép tündéréhez virágokon, a mióta a világ szép tündére lilomot s a királyfiu nefelejtet adtak egymásnak: azóta a szerelmek madara a galamb, azóta a szerelmek piros rózsás színeiben látják a világot, azóta neve a titkos érzésnek szerelem, azóta lett a szerelmek kedvelt virága a fehér lilom és a kék nefelejt.

VEGYES HIREK.

Az első negyedév leteltével tisztelettel felhívjuk lapunk t. előfizetőit és pártolóit, miszerint egy lejárt időre, valamint a beállott negyedévre is 1—1 frttal az előfizetési díjakat mielőbb beküldeni sziveskedjenek.

Az erdélyrészi közművelődési egyesület közgyűlésére id. Gáspár János vezetése alatt számos megyei, Kovács Gyula vezetése alatt több Nagy Enyed városi, és Novák Ferenc vezetése alatt több gyulafehérvári tekintélyes egyén utazott el: A Bethlen-főiskolát nt. Hegedűs János theol. tanár képviseli, bejelentve egyszersmind, hogy a főiskola 500 frttal lép be az alapító tagok sorába. — Éljen!

A nagytemető rendezéséről lapunk közelebb hozta az ev. ref. egyházközség határozatát. Sajnálattal jelezzük, hogy sem az utak rendezése, sem a árok helyes beosztása, sem a befásítás és bokrosítás körül nem látunk semmi mozgalmat. Lehetetlen e felett csodálkozásunkat ki nem fejezni s ámbár jól tudjuk, hogy az ilyen tervek elkészítése stb. nem kis feladat, de legalább egy vonalat ki lehetett volna már jelölni, a mely sorban az újabb sírok ásásának s fel lehetett volna hívni az érdekelteket, hogy legalább pár szerény borostyánagát ültessenek a pusztasírdombok mellé. Igen kérjük, ne maradjon a szép határozat eredménytelenül ezután is.

Hymen. E. Ujvári István, sepsiszentgyörgyi ev. ref. lelkész folyó ápril hó 7-én tartá menyegzői ünnepélyét özvegy Török Józsefné született Sándor Borbára kedves leányával Rózával. Az esketési szertartást Szilágyi Farkas ref. lelkész végezte a templomban nagy és díszes közönség jelenlétében. Násznagyok voltak: D. Török Dániel volt országgyűlési képviselő és Benedek János s.-sz.-györgyi m. k. közzjegyző. Az esketési szertartást gazdag és kedélyes lakoma követte, mely alkalommal szebbnél-szebb felkötözött mondattak az ifju pára, az öröm-szülökre, násznagyokra, eskető lelkészre stb. stb. Az ifju pár a Sepsiszentgyörgyről jött vendégek kíséretében már az éjjeli személyvonattal elutazott S.-Szentgyörgyre. Isten áldása nyugodjék eme szép szövetségben.

Gyermekbál. A helybeli polgáriskola tanító kara folyó hó 18-án tartja jóhírű gyermekbálját. A bálanyai tisztre Kovrig Tivadarné ó nagysága van megnyerve. A tiszta jövedelem a polg. iskolai gyermekkönyvtár javára fordíttatik. Felkérjük ezen jótékonykezélő bára a nagyérdemű közönség jóakaró pártfogását!

Nagy József ifju papjelöltet a kéri ev. ref. egyházközség rendes lelkészül választotta meg. Gratulálunk a kéri egyházközségnek, mely tisz. Nagy József atyánkfia személyében egy jeles készütségű ifju papot nyert.

A püspöki vizsgálat alatt álló n.enyedi ref. egyházközségben tisz. Szilágyi Farkas lelkész káplánjánál, a Böösházára pappá választott tisz. Ignác Márton helyére Ferenc Sámuel kitünően képesített ifju papjelöltet aalkalmaztatott, ki is a sacramentumok kiszolgáltatására a felhatalmazást már meg is nyerte.

Uj befásítás nagyban. Teleki József, az alvinezi járás szolgabírája nagy szorgalommal fogott a járásában levő összes megyei s községi utaknak akáczfával való beültetéséhez. Lankadatlan erélyétől bizton lehet várni,

hogy az eleinte lépten-nyomon mutatkozni szokott nehézségek kitűzött ezéltől nem fogják eltántorítani. Vajha teljes siker koronázná mielőbb buzgó fáradozásait! Ugyanis ó a rég feledésbe ment községi takarékmagtárak ügyét újból felelesztette s a járás minden községe már most is önkéntes hozzájárulás útján keletkezett s nagy pontossággal kezelt magtárral rendelkezik. Bár egyebütt is követőre találának az ily példák melyek több szolgálatot tesznek a községnek, mint igen sok lendületes szónoklat!

Az újoncok eredménye: Nagy-Enyed város részéről a kivett 11 hadjutaleki és 5 póttartalékos számból csak 10 jutott a hadseregbe. A volt esombordi járásból a hadjutalek részére kivett 33 és 4 póttartalékos. Besoroztatott 35 a hadseregbe és 13 a honvédséghez. — Jövő héten újoncok: 13—15-en a nagyenyedi járás Nagy-Enyeden, 16-an Gyula-Fehérvár város, 17. 18. és 20-an a magyarigeni járás M.-Igenben.

Nines törvényünk, mely annyira volna a gyakorlati közelébe való, mint a bélyeg és illetéki törvények s a melyben mégis a bélyeg, a jogások, sőt a hivatalos közegek annyira járhatlanok volnának, mint ebben. Köznapi eset, hogy félremagyaráztatik nagy hátrányára az illetékkötelek közönségnek. Oka ennek hogy a jelenleg létező kiadások egyike sem közli a miniszter. értelmező rendelkezéseket, melyek neküli a törvényszöveg mindíg hézagos marad. Halás feladatot teljesített tehát Dr. hatuszky Rezső p. u. fogalm. és adófelügyelő helyettes. midőn a bélyegtörvény oly kiadását adta ki, mely a törvényt a Szapáry-féle szövegben és sorrendben közli, de minden § nál közli a min. rendelet szövegét is, mely az illető § értelmezését adja, ily című könyvében: „A bélyeg és illetéki törvények és szabályok teljes gyűjteménye, valamint az azokra vonatkozó miniszteri rendeletek és a bélyegilletéki betűsoros díjjegyzék.“ Eddig megjelent 9 füzet, de teljesen is kapható 2 frttal füze, 2 frt 40 kr-ért köve, Benkő Gyula budapesti kiadónál. Megrendelhető Wokál János könyvtárában is Nagy-Enyeden. — Ajánljuk ügyvédek, közzjegyzők, bírák és a pénzügyi hivatalok figyelmébe.

Kis-Lexikon ezim egyetemes ismerettár jelent meg; főbb ajánló sajátságai, mikre nézve a magyar irodalomban eddigéle megjelent ily nemű művek messze túlszárnyalja, abban foglalható össze, hogy oly eskélytérten oly anyagbőségéle ismerettár még nem rendelkezett, hogy gondosan válogatott tartalmát rövid szabotosság jellemzi, és hogy jutányosságra a legolcsóbb német kiadványokkal is sikeresen mérkőzik. — A havonként megjelenő füzetek ára 5 rendkívül tömör nyomású íven (160 hasáblap) s 4 képes melléklettel 30 kr.; a 12 füzetből álló egész munka 3 frt; a megszerzés 4-havi vagy félévi részletekben is lehetséges. Ajánljuk t. olvasóink becses figyelmébe. A megrendelés a „Pallas“ irodalmi és nyomdai részvény-társaságnál eszközölhető, ugyazintén Wokál János könyvkereskedésben.

Piaczi árjegyzék. Nagy-Enyed, 1885. április hó 6. Egy hectóliter tisztabuzza 6 frt — kr, rozs 4 frt — kr, elegy buza 5 frt — kr, törökbuza 4 frt 25 kr, zab 2 frt 75 kr. Egy kiló marbahu 40 kr, sertésahu 44 kr, borjúhu 36 kr.

TÁVIRAT.

Közművelődési-egylet előleges értekezlete.

Kolozsvár, április 11-én d. u. 5 óra. („Közérdek“ eredeti távirata.) Az előleges értekezletet Haller Károly Kolozsvár polgármestere és az egyesület ideiglenes elnöke nyitotta meg a városháznál délután 3 órakor, hoi nagy közönségen kívül megjelentek Brassó, Szeben, Szilágy, Torda-Aranyos, Szolnok-Doboka, Maros-Torda, Alsó-Fehér, Hunyad, Nagy-Küküllő, Kis Küküllő megyék, továbbá Maros-Vásárhely, Brassó, Szeben városok küldöttjei. Az alapszabályok az enyedi értekezlet által ajánlott módosításokkal, melyek kellő központosítást javasoltak a megyékben alakuló egyesületekre s az ügyvitelre nézve, elfogadtattak. Az egyesület elnökéül Bánffy Ádám báró fog ajánlani. A város ünnepélyes színt mutat, a házak fel vannak lobogozva, a lelkesedés nagy. Ma este ismerkedési estély lesz az „Uj-Világban“. Holnap 300 vendéget várunk még, kiket mint

a már megérkezettek is, a rendező bizottság ünnepélyesen fogad az indóháznál.

Kolozsvár, április 12. 7 óra 20 p. (eredeti távirat.) Az ismerkedési estély kitünően sikerült. Éjjel 12 órakor sürgöny érkezett Kossuth Lajostól, melyben üdvözlöte mellett tudatja, hogy az egyesület alapító tagjává lesz. Leirhatatlan hatást, óriási lelkesedést keltett a sürgöny. Ma sokan érkeztek.

FELELŐS SZERKESZTŐSÉG:

Dr. MAGYARI KÁROLY
SZILÁGYI FARKAS TÖRÖK BERTALAN

Kiadó-tulajdonos WOKÁL JÁNOS

A HOFF JÁNOS-féle lezelső, legjobb nyálkaoldó malátakivonat melleszkorkák kék papírba vannak esomagolva.

Reményt merit minden szenvedő ama számtalan gyógyadósítás olvasásakor, melylyel a Hoff János-féle malátakivonat iránt minden szenvedő viseltek. Egy nehéz betegségekkel, mint bekövetkezendő betegségek előérzeténél egy ily HOFF JÁNOS-féle malátakivonat használandó.

Hoff János malátakivonat egészségügyi sör 1 üveg 60 krajczár.	Hoff János öszszervont malátakivonata 1 üveg 1 f. 12 kr kisüveg 70 kr
--	--

Egy millió köszönetnyilvánítás
mell- és tüdőbántalmak, aszkor, gyomor és emésztésgyöngyesség, verszegényesség és idegbántalmak a Hoff János-féle melleszkorkák által.

Négy száz gyógyintézet, udvari szállitók, Európának legtöbb fejedelméi, 27,000 elarusító raktár a világnak minden részében, kepezik a legfényesebb biztosítékok, a melylyel ugy betegek, mint gyöngélekdek ezirant viseltek.

Hoff János malátakivonat mell-czkorkák 60, 30, 15 és 10 kr. Csak valódi kék papir zacskókban van esomagolva	Hoff János-féle malátagyógyesokoládéja 1/2 kiló I. rendű 1.40, II. 1.60, III. 1 frt. 1/4 kiló I. 1 frt 30, II. 90, III. 60 kr.
--	---

HOFF JÁNOS

urhoz, malátakészítvények feltalálójához és gyárosához Europa legtöbb uralkodóháza udvarisállitójához, Bécs, Bräunerstrasse 8.

Tisztelt uram! Az ön malátakivonata és egészségügyi söre föltöte kitünő erővel működik. En nagyon mértékletesen használom és tíz heti kinos betegség után örömet tökéletesen helyreállítva érzem ezen malátakivonat használatá után. Ide esatolva küldök önnek 14 frt 60 kr még 25 palaezk sör megküldésére. Nagy-Szeben, 1882. április 3. Tangi Wilhelmina.

Szent-Erzsébet, u. p. Székely-Keresztúr, (Erdély) 1884 április 16-án. — Mióta az ön kitünő gyógyhatású Hoff János-féle malátakivonattal használom, nehéz lélegzet vételem felette sokat könnyült, kérek tehát utolag öt palaezk malátakivonat egészségügyi sört á 1 frt 20 kr postautánvét mellett nekem megküldeni. Tisztelettel Pochioffo János, mérnök.

Félkérem nekem még 13 palaezk malátakivonat egészségügyi sört (Hoff János-féle) és 2 zacskó malátaczkorkát postautánvét mellett megküldeni. Pompás javulást érzek ezen malátakivonat egészségügyi sör használatá óta, azért megszakítás nélkül kívánom tovább használni.

Décsbarom, u. p. Szilágy-Cseh, 1884. április 6. Tisztelettel Domján Sándor, ev. ref. lelkész.

Félkérem önt sziveskedjék nekem utánvét mellett 28 palaezkot az ön felette pompás malátakivonat egészségügyi söréből és 12 zacskó malátaczkorkából mielőbb küldeni.

Balázstelke, (M.-dgyes), 1884. jan. 28-án. Tisztelettel Gr. Haller Jenő.

Orvosi gyógyjelentés.

Egyetértve Kletzinsky bécsi tanár ural, elősmerem, hogy az ön Hoff János-féle malátakészítvénye szerenésés készítmény nem csak az életremli, hanem az orvosi létrezre is, különösen mell és altesti bántalmak, idülesknel nagy hatással működik. Claise, vegyész Dresdenban.

Alapított 1847-ben; Bécsben és Budapesten 1861. óta. 60 magas kiltüntetésel.

Raktár Nagy-Enyeden, Winkler János kereskedésében és Kovács József gyógyszerárában.

5 kiló finom Cuba vagy Ceylon kávé, kívánatra fele Jawa, 7 frt. Egy kiló 1 frt 50 kr.

Hogy a külföldről: Altona, Triest, Hamburg és Heilbronn 5 kilós kávék hozatala, mely üzletünkre oly zsiabasztólag hatott, feleslegessé váljék: egy nagyobb kávézállitmányt vettem az itten felsorolt fajtákból készpénzen; ezen előnyös vétel által azon kedvező helyzetbe jutottam, hogy 5 kiló finom Ceylon-kávé — vagy kívánatra felét Jávát — 7 forinton adhatok, s így nálam a beszerzés nemcsak kényelmesebb, de előnyösebb is, mivel a külföldről jöttek zsák, spárnga s pecsétekkel együtt 4 1/10 kilót nyom; a nevezettek leszámítva, a tiszta kávé sulya 4 6/10 kiló, így nálam ugyanazon pénzen 40 dekával több és jobb kávé lehet megszerezni. A kávék és czukor árai kevesebb vételnél a viszonyokhoz képest szinte le vannak üzletemben szállitva.

A már közlő évadra üzletem, mint már 15 éven át, most is el van látva legbiztosabb helyről különböző legjobb fajta Aranka mentes francia és magyar luczerna és lóherével, fűmaggakkal, takarmány répákkal óriás és oberndorf, ugyszintén kerti vetemény- és virágmaggakkal. — A gazdasági czikkeek felett több gyárosokkal most foly az alku és ígérhetem, hogy ásök, kapák, ekék legjobbak és legkönnyebbek az idén—10—12 % kal bizton olesőbbak lesznek a mult évi árnakál, és hogy ezen versenyzést folyton érvényesíthessem, kérem a t. fogyasztó közönség további becses pártfogását, mert olcsó árakat csak nagy fogyasztás mellett, nagyobb vételeknél lehet elérni.

Kendermag és bükköny nagy mennyiségben van raktáron piaczi árban.

15 évi becses pártfogásaikat ezuttal is megköszönve, maradok teljes tisztelettel

Bisztritsány Lajos.

Ny. Wokál János gyorsajtóján Nagy-Enyeden.

Szerkesztő Nagy-Enyede A KIADÓHIVATAL hová a lap szellemi közlemények...
Kiadóhivatal Wokál János könyvtárában hová az előfizetési díj bérmentesen...
Kéziratok nem ad...

Hát

Távol Ázsiából Chiva, a földi barátok által barátságos koccokkal kecsgetett Khusk mellett zottet, jól fegyverozott had megveafganok egy kis lázba jött, de kóságáról híres Glben vette a dol el, de igyekezett ményre alkalmas ha nagyon akar. Am a várooszlop nem értepirok hirtelen az orosz értéke a terményföldesorban a buza a nyin ha jelenleg sokat szorongat tartalmát, áldha volens még Ma Mert, — van nálunk a szarvasmarha v nem volt 1868. ság a baj, mint bámulatosan les cialis fajok csel reskedők panas söt sok élelmes reskedés ez elis kat, hogy külör birják.

T

Mi s

Mi szép Drága virg Álmodtam Szivem b...
Lelkem e Miért ug Elöttem Ily álma...
Látam a Mindazt. Megszün Az ajkon...
Kaján ir Harag g Az embe Bűnös te...
Mintha a Paradiese Hogy ma Tüntette...
Oh drága Főn ha Hol küz Mely fog...
Lelkemm Mért táv